

توانمندی دیگری که علم می‌بایستی در جمهور مردم پرورش دهد تفکر در قالب فرایند از جمله در فرایند تاریخی است.
رفاه عالم انسانی ص ۱۵

عنوان: فرایند اندیشی

قسمت روحانی

۱- مناجات شروع

۲- دعای دسته جمعی

۳- قانون تدرج، قانون کلی الهی

۴- هیکل عالم چون شخص انسانست

قسمت اداری

۵- امر بهائی امری منظم و پیشرونده

۶- آهسته و تدریجی بودن تکامل دین

۷- نقشه منظم الهی

۸- افزایش توانمندی در راه فرایند اندیشی

۹- فرایند سازندگی تنها امید بشریت مایوس

۱۰- اصل تدریج حتی در دعوت مظهر امر الهی

۱۱- تاثیرات آشنایی با مفهوم فرایند اندیشی در مسیر زندگی

۱۲- نگاهی به آینده

۱۳- شور و مشورت: فرایند اندیشی چه تاثیراتی در رشد روحانی ما و پیشرفت جامعه می‌تواند داشته باشد؟

۱۴- اخبار و بشارات

۱۵- برنامه نونهالان و نوجوانان

قسمت اجتماعی

۱۶- تنفس و پذیرایی

۱۷- مناجات خاتمه

ناظمین عزیز و بزرگوار

برنامه پیشنهادی ضیافت با عنوان فرایند اندیشی تقدیم می‌گردد. فرایند مجموعه‌ای از مراحل مرتبط با یکدیگر است که از یک نقطه آغاز می‌گردد، برای رسیدن به هدفی مشخص انجام می‌گیرد و به یک نتیجه یا خروجی منتهی می‌شود.

حضرت عبدالبهاء به ما می‌آموزند که رشد و کمال به تدریج و آهسته در بستر زمان صورت می‌گیرد. این قانون کلی و نظام الهی است. امر بهائی نیز از این قاعده مستثنی نیست. این آئین نازنین در بدو امر از نقطه ای کوچک و ناشناخته آغاز شده اکنون با سیری مسلّم و منظم پیش می‌رود و با گسترش تدریجی دامنه نفوذ خود، تا در نهایت به وسعت و عمومیت جهانی دست یابد. نگاهی به تاریخ ادیان گذشته نیز گواه آن است که مراحل تکامل ادیان الهی و به تبع آن، تکامل نوع بشر در ظل ظهورات متوالی، همواره به صورت یک فرآیند تاریخی و گام‌به‌گام تحقق یافته است.

بیت العدل اعظم افزایش توانمندی در راه فرایند اندیشی را نوعی پیشرفت در فرهنگ جامعه دانسته و در پیامهای خود به فرایند های مختلف و بعضاً متعامل اشاره می‌فرمایند مانند فرایند تمدن سازی، فرایند تخریب و سازندگی، فرایند دخول افواج، فرایند یادگیری، فرایند موسسه آموزشی، فرایند رشد، فرایند توسعه، فرایند جامعه سازی، فرایند مشورت، فرایند قابلیت سازی، فرایند ترویج و تحکیم و....

فرایند اندیشی به ما کمک می‌کند برای رشد زندگی خود و کمک به تحول جامعه، قدم‌های آگاهانه‌تری برداریم، تصمیمات سنجیده تری اتخاذ کنیم و به اقدامات درازمدت متعهد بمانیم. علاوه بر آن تفکر در قالب فرایند ما را یاری می‌دهد که بیش از اندازه به هیجانات کوتاه مدت و گذرا دل نبندیم و توقعات غیر واقعی نداشته باشیم. تفکر در قالب فرایند سبب می‌شود که تمام جنبه های موضوع را به صورت جامع ببینیم و در عین حال که چشم اندازی به سوی هدف و نقطه نهائی داریم، منتظر نتایج سریع و آنی نباشیم و از پیشرفت در طول مسیر و طی کردن مراحل، هر چند بطنی و آهسته ، رضایت خاطر حاصل کنیم.

امیدواریم در این برنامه با مساعدت شما عزیزان بتوانیم در گسترش فرهنگ فرایند اندیشی قدمی برداریم و سببی برای افزایش نور امید و سرور در قلوب شویم.

موید باشید

إِلَهِهَا مَعْبُودًا

حمد و ثنا سزاوار تو است؛ چه که از مشتی تُراب خلق را خلق فرمودی و گوهر بینش و دانش، عطا نمودی. ای کریم از تو می‌طلبیم آنچه را که سبب حیات ابدی و زندگی سرمدیست؛ ما را محروم منما، وجود از جودت موجود، او را از طراز عنایت منع مفرما و کل را به تجلیات انوار نیر توحید منور گردان. لک الامر فی المبدأ و المعاد و لک الحُکم یا مالک الایجاد و مالک العباد.

ادعیه حضرت محبوب ص ۳۴۵

۳- قانون تدریج ، قانون کلی الهی

حضرت عبدالبهاء در کتاب مفاوضات می‌فرمایند: "نشو و نمای جمیع کائنات بتدریج است. این قانون کلی الهی و نظم طبیعی است. دانه بغته شجر نمیشود، نطفه دفعهً واحده انسان نمیشود، جماد دفعهً واحده حجر نمی‌شود؛ بلکه به تدریج نشو و نما می‌کنند و به حدّ کمال می‌رسند. جمیع کائنات چه از کلیّات و چه از جزئیّات از اوّل تمام و کمال خلق شده است؛ منتهایش این است که به تدریج این کمالات در او ظاهر می‌شود و قانون الهی یکی است؛ ترقّیات وجودی یکی است؛ نظام الهی یکی است؛ چه از کائنات صغیره و چه از کائنات کبیره، جمیع در تحت یک قانون و نظام‌اند. هر دانه از ابتدا جمیع کمالات نباتیه در او موجود بوده اما آشکار نبود؛ بعد به تدریج در او ظاهر گشت. مثلاً از دانه اوّل ساقه بعد برگ بعد شکوفه بعد ثمر ظاهر گردد؛ اما در بدایت تکوّن، جمیع اینها در دانه بالقوه موجود است اما ظاهر نیست... کره ارض از اوّل با جمیع عناصر و مواد و معادن و اجزاء ترکیب خلق شده؛ اما به ترتیب هر یک از اینها ظاهر گشت؛ اوّل جماد بعد نبات و بعد حیوان و بعد انسان ظاهر شد؛ اما از اوّل این اجناس و انواع در کمون کره موجود بوده است و بعد به تدریج ظاهر شد؛ زیرا قانون اعظم الهی و نظام طبیعی عمومی که محیط بر جمیع کائنات است و کلّ در تحت حکم آن چنین است و چون به آن نظام عمومی نظر نمائی، بینی که کائنی از کائنات به محض تکوّن بحد کمال نرسد؛ بلکه به تدریج نشو و نما نماید، پس به درجه کمال رسد."

مفاوضات ص ۱۴۱

۴- هیکل عالم چون شخص انسانست

ای محبّ جمال قدم و اسم اعظم، هیکل عالم چون به حقیقت نگری به مثابه شخص انسانست؛ یعنی قالب جسمانی و امر مبارک و آثار ظهور اعظم مشابه روح حیات در این جسم عظیم و مغناطیس اکبر قویم. اگر جهان و کیهان به این جان که شئون و کمالات جانان و حضرت رحمن است زنده نبود و به این نفحات الهیه تر و تازه نگشته بود، حکم جسم میّت داشت و سمت جیفه و جسد غیرمتحرّک. لطف روحست که هیکل عالم، مظهر فتوحست و قوّت جانست که این جسم در طیرانست. چون نشو و نمای کالبد از فیض جان به تدریجست تا تدرّج در مراتب خلقت از نطفه و علقه و مُضغه و کساء لحم و انشاء خلق آخر و فتبارک الله احسن الخالقین نماید؛ لهذا هیکل عالم نیز از این روح مفخّم در بدایت درجات خلقت است. عنقریب آثار باهره فیض روح القدس الهی را در این هیکل نورانی به قسمی مشاهده نمایند که عقول حیران و ابصار خیره نگران گردد.

حدیقه عرفان ص ۲۳۸

۵- امر بهائی امری منظم و پیشرونده

حضرت عبدالبهاء می فرمایند:

بعضی حرکت‌های اجتماعی به ظهور می‌رسند و چند صباحی فعالیت از خود نشان می‌دهند و پس از آن متوقف می‌شوند. نهضت‌های دیگری هم هستند که رشد و دوام بیشتری پیدا می‌کنند؛ ولیکن قبل از وصول به مرحله بلوغ، دچار ضعف و انحلال شده و برای همیشه فراموش می‌شوند... اما یک نوع حرکت و یا امر دیگری هم هست که ابتدا از نقطه‌ای کوچک و ناشناخته آغاز می‌شود. بعد با سیر مسلّم و منظم پیش می‌رود؛ به تدریج دامنه نفوذش گسترش پیدا می‌کند تا بالمآل وسعت و عمومیت جهانی می‌یابد. امر بهائی از این نوع حرکت‌ها است. (ترجمه)

قرن انوار ص ۹۴

۶- آهسته و تدریجی بودن تکامل دین

حضرت ولی امرالله می فرمایند:

درست همان طور که تکامل ارگانیک نوع بشر آهسته و تدریجی و شامل اتحاد خانواده و قبیله و شهر و ملت، یکی پس از دیگری بوده، نوری که در مراحل مختلفه تکامل دین، از ظهور الهی ساطع و در ظهورات متوالی گذشته منعکس بوده نیز آهسته و تدریجی بوده است. در حقیقت میزان ظهور الهی در هر عصر با میزان ترقی اجتماعی که بشریتی پیوسته رو به تکامل در آن عصر حاصل نموده، منطبق و متناسب بوده است.

کتاب ۹ واحد ۲ ص ۲۰

۷- نقشه منظم الهی

حضرت ولی امرالله می فرمایند:

این نکته دیگر از نظر هیچ ناظر بی طرفی پوشیده نیست و چون به دیده انصاف بنگرد از کندی پیشرفت مدنیته که پیروان حضرت بهاءالله به ایجاد آن مشغولند، گمراه نمی شود و همچنین از ملاحظه مظاهر ظاهری و زودگذر بازگشت رفاه که گاه بنظر می رسد قادر به کنترل تاثیر مخرب امراض مزمنه ای است که بر مؤسسات این عصر فاسد عارض گشته، فریب نخواهد خورد. قرائن و علائم زمانه به حدی زیاد و قاطع است که هیچ شخص منصفی نمی تواند خصائص آنها را نادیده گیرد یا اهمیت آنها را کم بداند. اگر منصفانه قضاوت کند، در سلسله وقایعی که از طرفی پیشرفت مقاومت ناپذیر مؤسسات منسوب به ظهور حضرت بهاءالله را اعلان و از طرف دیگر افول قدرت ها و سلطنت هایی را که این ظهور را نادیده گرفته یا با آن مخالفت کرده اند نوید می دهد، او می تواند در تمام آنها شواهد مشیت غالبه الهیه و شکل گیری نقشه کاملاً منظم و جهان گیرش را ببیند.

کتاب ۹ واحد ۲ ص ۴۶

۸- افزایش توانمندی در راه فرایند اندیشی

بیت العدل اعظم می فرمایند:

... یک پیشرفت در فرهنگ جامعه که با علاقه خاص، آن را دنبال کرده‌ایم افزایش توانمندی در راه فرایند اندیشی می‌باشد. از مطالعه دقیق حتی نخستین مکاتبات حضرت ولی‌ام‌الله در باره اولین نقشه‌های ملی امر الله، روشن می‌گردد که از ابتدا به احباً توصیه شده است که همواره از فرایندهای وسیعی که وظایف آنان را توصیف می‌کند، آگاه باشند. اما در دنیایی که بیش از پیش به ترویج رویدادها و یا نهایتاً به ترویج پروژه‌ها توجه می‌نماید و ذهنیتی دارد که از توقعات و هیجانات حاصله از آن رضایت خاطر حاصل می‌کند، حفظ تعهد به اقدامات درازمدت، مستلزم تلاش زیادی است. ترویج و تحکیم جامعه بهائی شامل تعدادی فرایندهای متعامل است که هر یک سهم خود را در پیشرفت نوع بشر به سوی بینش حضرت بهاءالله در مورد یک نظم بدیع جهانی ادا می‌نماید. خطوط عمل مربوط به هر یک از این فرایندها، فرصتهایی برای برگزاری رویدادهای گاه به گاه به وجود می‌آورد و بعضی اوقات، فعالیت‌ها در قالب یک پروژه با آغاز و پایان مشخص انجام می‌شود. اما اگر رویدادهایی به بسط طبیعی یک فرایند تحمیل گردد، پیشرفت و تکامل استوار آن را بر هم خواهد زد و اگر پروژه‌های در دست اجرا در یک محدوده جغرافیایی تابع نیازهای آشکار فرایندهای محل نباشد، ثمرات چندانی به بار نخواهد آورد.

۲۸ دسامبر ۲۰۱۰ خطاب به کنفرانس هیئت‌های مشاورین قاره‌ای ص ۱۷

۹- فرایند سازندگی تنها امید بشریت مایوس

حضرت ولی‌محبوب امرالله در اشاره به پیشرفت جامعه بهائی به کرات احبا را تشویق می‌فرمودند که در مقصد خود ثابت قدم بمانند و در مساعی خویش استقامت ورزند. هیکل مبارک با رضایت خاطر از فعالیت احبا می‌فرمایند که " با آگاهی از مسئولیت‌های عالیّه خویش و اعتماد به نیروی اجتماع سازی که آیین‌شان داراست، مساعی خود را بی هراس و بی واهمه برای ایجاد و اكمال وسایل و ابزار لازمه‌ای معطوف می‌دارند که نظم جنینی جهانی حضرت بهاءالله می‌تواند در آن رشد و توسعه یابد. " سپس به آنان یادآوری می‌فرمایند که " همین فرایند نامشهود و بطیء سازندگی " است که " تنها امید " بشریتی مایوس و سرگردان می‌باشد ...

پیام ۲۸ دسامبر ۲۰۱۰ - ص ۶

۱۰- اصل تدریج حتی در دعوت مظهر امر الهی

وقتی شما در طی تاریخ امر مطالعه می‌کنید که چگونه مراحل دعوت حضرت نقطه اولی و مراحل اظهار امر حضرت بهاءالله به تدریج انجام گرفت، تصور نفرمائید که امر زائدی را مطالعه می‌کنید. زیرا مطالعه این سیر تدریجی نشان می‌دهد که همه چیز در عالم خلق، موقوف به تاریخ است؛ علی‌الخصوص که مظهر امر الهی مربی الهی است و تربیت، مستلزم تدریج است. پس حتی اصل تدریج در دعوت خودشان هم مراعات می‌شود. یا می‌بینید که حتی اجرای احکام الهی موقوف به تدریج است؛ یعنی حکم وقتی نازل می‌شود، اجرا و تحققش موقوف به تدریج و پیش آمدن زمان مناسب است. بنابراین ملاحظه می‌فرمائید که چگونه وقوع در زمان، که تاریخ چیزی جز مطالعه همین سیر تدریجی واقع در زمان نیست، مهم و لازم می‌شود.

مقالات و رسائل در مباحث متنوعه دکتر علی مراد داودی ص ۲۸۴

۱۱- تاثیرات آشنایی با مفهوم فرایند اندیشی در مسیر زندگی

در طبیعت بسیاری اتفاقات در طی یک فرایند شکل می‌گیرد. در جامعه هم به همین شکل است. آشنایی با مفهوم فرایند به ما کمک می‌کند با طبیعت مسیر رشد بسیاری از موضوعات در این دنیا آشنا شویم. آشنایی با این مفهوم به ما کمک می‌کند در تلاش‌هایمان برای رشد زندگی خود و کمک به تحول جامعه، قدم‌های آگاهانه‌تری برداریم.

زندگی یک فرایند است. احتمالاً تا به حال زیاد شنیده باشید که لذت بردن از مسیر هم در کنار رسیدن به مقصد مهم است. واژه فرایند اندیشی شاید واژه آشنائی نباشد؛ اما کارائی زیادی دارد... فرایند اندیشی به ما کمک می‌کند تمام جنبه‌های زندگی را ببینیم و سریعاً منتظر نتیجه نباشیم. امروزه که سرعت اطلاعات بسیار بالاست، افراد سوق پیدا می‌کنند که سریع باشند و همه کارها را سریع انجام بدهند و نتیجه را هم سریع ببینند. اگر به تبلیغات توجه کنیم می‌توانیم نمونه‌های بسیار زیادی از آن را ببینیم... اگر به طبیعت نگاه کنیم همه چیز در طبیعت طی یک فرایند عمل می‌کنند. مثلاً رشد یک درخت در طی یک فرایند بوجود می‌آید. در نظر نگرفتن این حقیقت که در زندگی ما بسیاری از روندها در طی یک فرایند انجام می‌شود، می‌تواند باعث مشکلاتی بشود... فرایند اندیشی، بررسی آگاهانه موضوعات است. فردی که زندگی را یک فرایند می‌بیند، اتفاقات بر روی احساسات او تأثیر کمتری دارند و همین‌طور آمادگی بیشتری به ما می‌دهد تا با چالش‌های مسیری که در حال طی کردن آن هستیم، مواجه شویم.

نوشتن درباره آینده جامعه بهائی دشوار است؛ چون درکی دقیق از ماهیت این جامعه و باورهای آن در سطح عموم وجود ندارد... در متون بهائی چنین آمده است که این آیین با هدف ایجاد اجتماع و بسط تمدنی نوین، مبتنی بر ارزشهای معنوی و مادی ظاهر شده است. طبیعتاً حصول تمدنی جدید همچون تمدنهایی که در گذشته دیگر ادیان ایجاد کرده بودند، امری زمان‌بر و طولانی است. تمدنی که آیین بهائی تاسیس آن را دنبال می‌نماید، تمدنی است که اساس آن بر کاوش حقیقت بنا شده است؛ وحدت نوع بشر در آن مستقر شده است؛ صلح جهانی بر آن حکمفرماست؛ عدالت اجتماعی بر آن گسترانده شده است؛ برابری جنسیتی در آن وجود دارد؛ علم و دین دست در دست هم برای پیشرفت بشریت کوشا هستند؛ تعصبات از هر نوع اعم از نژادی و دینی در آن رفع شده است و ساختارهای یک حکومت عادل جهانی که وطن دوستی معقول را نیز ارج می‌نهد، بر آن حاکم است. چنین تصویر آرمانی، برای بهائیان که منتظر موعودی نیستند که او جهان را زیبا سازد، امری است که تحقق آن را باید به نحوی منظم، روشمند و تدریجی دنبال نمود. از این رو جامعه بهائی خود را در یک حالت یادگیری برای تبدیل این چشم انداز به واقعیت می‌بیند و از بینشها و دانش علم و دین در این راستا بهره می‌جوید.

از زمان شوقی افندی، جامعه بهائی برای دستیابی به چشم اندازی مذکور، برنامه‌هایی (نقشه‌هایی) کوتاه مدت (چند ساله) را تعبیه و دنبال کرده است که خود را به اهداف بلند مدت و چشم انداز نهایی این آیین، یعنی وحدت نوع بشر و صلح جهانی نزدیکتر سازد. تعبیه و دنبال کردن این نقشه‌ها از زمان تاسیس بیت العدل اعظم در سال ۱۳۴۲ خورشیدی نیز ادامه یافته‌اند و هدف نهایی آن آزاد نمودن قوای جمعی بشر برای حصول وحدت در کثرت است. در واقع این نقشه‌ها نوعی تلاش سیستماتیک برای حصول تدریجی اهداف میان مدت یا حتی دراز مدتی بوده است که ممکن است چندین نسل یا قرن حصول آن به طول بیانجامد. این نقشه‌ها، مجهودات جوامع بهائی کشورهای مختلف را پیرامون اهدافی واحد منسجم می‌نماید و کمک به رشد تدریجی و شکوفایی جامعه بهائی در هر مقطع خاص زمانی، با توجه به ظرفیت‌های آن و همین طور شرایط و نیازمندی‌های جهان می‌نماید.

مقاله «حال و آینده اقدامات جوامع بهائی»، ایقان شهیدی